

Lachhman Dass v. The State of Punjab (Gopal Singh, J.)

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੇ.

ਲਛਮਣ ਦਾਸ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1969 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1078।

13 ਮਈ 1970 ਈ.

ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (1954 ਦਾ XXXVII)— ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16(1) (a) (i)- ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਨਿਯਮ, 1955— ਨਿਯਮ 14— ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਕਟੋਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ—ਕੀ ਇਮਪੋਰਟਿਵ—ਇਸਤਰਾਸਾ—ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਹੇਠ, ਕਿ ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਨਿਯਮਾਂ, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਟੋਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੋਜਨ ਦਾ। ਅੰਤਰੀਵ ਵਸਤੂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਮੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। (ਪਰਾ 11)

1969, ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਸੀ. ਪਾਲ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 435/439 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਦੇ ਐਸ.

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਬਲਰਾਜ ਬਹਿਲ, ਸੀ.

ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ (ਪੰਜਾਬ) ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਕੇ.ਐਸ.ਕੀਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ.—(1) ਇਹ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਦੀ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 16(1)(a)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। 1,000 ਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

(2) ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

1.

31 ਮਾਰਚ 1968 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 30 ਕਿਲੋ ਗਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇੜੇ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ ਨੇ ਰੋਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੁੜੇ। ਦੁੱਧ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੈਂਪਲ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ 50 ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬਰਾਬਰ ਲਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ

ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਪਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ - ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ PA ਹੈ ਇਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਟੋਕਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਸੀਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 50 ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ 660 ਮਿਲੀ ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਵੇਚਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ.ਬੀ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਰਸੀਦ ਵੀ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਦੇ ਟੋਕਨ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ.ਡੀ. ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ।

(3) ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਈ ਦੁਆਰਾ, ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਦੀ ਬਜਾਏ 3.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਅਤੇ 8.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 5.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਰਬੀ ਨਹੀਂ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 16 I (l) (a) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3.

(5) ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੋਤਲਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਉਸ ਤੋਂ ਨਮੂਨਾ ਲਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਮੇਂ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਧਮਕੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੁੱਧ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਦੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਡੀ ਡਬਲਿਊ 1 ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੁੱਧ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਰਾਜ ਬਹਾਈ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੈਂਪਲ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਨ।

(7) ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ, ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਜੋ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚਪੜਾਸੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਇੱਕ ਚਾਹ-ਸਟਾਲ ਧਾਰਕ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਚਾਹ-ਸਟਾਲ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਖਰੀਦਿਆ

Lachhman Dass v. The State of Punjab (Gopal Singh, J.)

ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਚਾਹ-ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(8) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖੁਦ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਯੂਜ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਦਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ। ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲੀ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਈ, ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ.ਡੀ. ਲਾਇ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਸ. ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਥੀਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮਦਨ ਲਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੁੱਧ ਦੀ ਡਲਿਵਰੀ ਲਈ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਪੀਡਬਲਯੂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੁੱਧ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਲਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 4 ਜਾਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 31 ਮਾਰਚ 1968 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੈਂਪਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ 30 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੁੱਧ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੈਂਪਲ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਖੁਦ ਵੇਚਣ ਲਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੁੱਧ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਪੀਡਬਲਯੂ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ 30 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੁੱਧ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸੀ। ,

(10) ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ * ਇੱਕ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਮੂਨਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1972)2

ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਨਿਯਮ, 1955। ਨਿਯਮ 14 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

14. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਢੰਗ / ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਸਾਫ਼ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਜਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਢਕਵੇਂ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੀਕ ਹੋਣ, ਭਾਡ ਬਣਨ ਜਾਂ ਸੁੱਕੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੀਲ."

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਲਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕੰਟੇਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅੰਡਰਲਾਈਗ ਆਬਜੈਕਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਲੀਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਾਫ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਮੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬੋਤਲਾਂ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਸਨ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਬੋਤਲਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੋਈ ਨਮੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਗਿੱਲੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਨਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਊ.ਐਸ. ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੋਤਲਾਂ ਸਨ? ਜਦੋਂ ਨਮੂਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁੱਕਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(13) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਦੀ ਬਜਾਏ 3.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਚਰਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 8.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ 5.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਮੀ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਪ-ਮਿਆਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸਨ।

(14) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

Lachhman Dass v. The State of Punjab (Gopal Singh, J.)

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਚ. ਆਰ. ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1967 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 819।

13 ਮਈ 1970 ਈ.

ਰਾਈਸ (ਉੱਤਰੀ ਜ਼ੋਨ) ਮੂਵਮੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1958 —ਕਲਾਜ਼ 3 -ਏ— ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ—ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ —ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਈਸ (ਉੱਤਰੀ ਜ਼ੋਨ) ਮੂਵਮੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਚੌਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਚੌਲ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। y ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਸਿਰਫ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ